

God is altijd groter

Ik tel tot tien: het tweede gebod

Exodus 20:4

‘Maak geen godenbeelden.’ De essentie van dit gebod komen we op het spoor door eerst weer tot ons door te laten dringen wie hier aan het woord is: de God die ons bevrijd heeft. Hij is zelf ook vrij en laat zich niet opsluiten in onze beelden. En als Jezus zegt ‘Heb God lief’ zegt hij dus niet: ‘Begrijp God’. Want er is een groot verschil tussen God begrijpen en God beminnen.

God is niet te (be)grijpen

In het eerste gebod gaat erom dat we geen andere goden moeten dienen. In het tweede gebod leert ons om God niet anders te dienen dan hij zegt. De beelden in de tijd van het Oude Testament hadden als doel de goden in je greep te krijgen, zodat je ze kon beïnvloeden, en zodat je grip kreeg op je leven door de goden goed te stemmen. Maar God laat zich niet vastleggen in hout of steen of metaal. God is vrij. God laat zich niet (be)grijpen. Op het moment dat we denken God te begrijpen zijn we God kwijt. God is altijd allereerst de God die spreekt en schept. ‘Met wie wil je mij vergelijken, zegt de Heilige, aan wie ben ik gelijk te stellen?’ (Jes. 40:18-26) God gaat onze gedachten en onze verbeelding ver te boven. God is altijd groter (Deus Semper Maior)! Leven in de vrijheid betekent ook dat je gelooft in een God die vrij is en die zich niet laat dwingen in onze kaders en denkbeelden.

Verbeelden

Het verbod om God in een beeld te vangen betekent niet dat beelden geen rol spelen. De tabernakel was vol beeldende kunst (cherubs, kleuren, ark etc.). De christelijke kunst is vol van de mooiste verbeeldingen. Alleen als beelden het doel hebben om God vast te leggen in de zin van ‘zo is hij en niet anders’ gaat het mis. God zelf gebruikt ook talloze beelden (metaforen) om zich bekend te maken: rots, herder, schuilplaats, vader, moeder, koning. Maar elke metafoer fluistert: ‘het is en het is niet’. God is ook altijd weer anders. Want hij is altijd groter. Voor het mysterie van God is het soms ook beter om te zwijgen. Dan kun je ook geen te grote woorden gebruiken. Tegelijk is de onzichtbare, ongrijpbare God niet onbena-

derbaar. Hij komt naar ons toe in zijn Woorden. Dat was in de tijd van de Reformatie een herontdekking, die wel met een wat al te rigoureuze beeldenstorm gepaard is gegaan.

Denkbeelden

In het pastoraat is – merkwaardig eigenlijk – een veel gestelde vraag: welk beeld heb jij van God? De vraag zet ons op het spoor van ongezonde opvattingen over hem (God als boeman, knuffelbeer, bediende, onbewogen beweging etc.). Maar ook bijbelse beelden (vader, herder, rechter, wind) zijn per definitie open: ze leggen God niet vast maar zijn naar hem op zoek. Wie zegt ‘zo is God en niet anders’ is de vrijheid waar het tweede gebod je bij wil bewaren kwijt. Dat geldt ook voor kerk, liturgie en eredienst: ‘zó hoort, zó moet het en niet anders’ is beeldendienst. Dan leggen wij vast hoe je God moet eren en ervaren. Hij past in geen enkel (denk)beeld, in geen enkel theologisch handboek, in geen enkele orde van dienst, in geen enkel muziekstijl, in geen enkel gedicht. God is altijd groter. God is altijd ook weer anders. God is God. Begrijp hem niet, maar bemin hem.

Beeld van God

We kunnen God niet door middel van beelden dienen omdat die altijd tekort schieten en omdat God zich niet laat manipuleren. Maar we hoéven ook geen beelden te maken of te bedenken omdat God daar zelf al in heeft voorzien.

1. **Christus is het beeld van God.** Als we God willen leren kennen moeten we bij Jezus zijn. Hij is zijn ikoon: ‘Beeld van God, de onzichtbare, is hij’ (Kol. 1:15). En: ‘In hem schittert Gods luister, hij is zijn evenbeeld’ (Heb. 1:3).
2. **Wij zijn beeld van God.** Als mensen zijn we geschapen naar Gods beeld (Gen. 1:28). Hij heeft ons er van tevoren toe bestemd om het evenbeeld te worden van zijn Zoon (Rom. 8:29). De kern van het veranderingsproces van mensen die Jezus als discipel volgen is: Wij allen die met onbedekt gezicht de luister van de Heer aanschouwen, zullen meer en meer door de Geest van de Heer naar de luister van dat beeld worden veranderd.

Om te lezen

Jesaja 40:18-26
2 Korintiërs 3:7-18

Heidelbergse Catechismus

Zondag 35: God wil dat wij hem op geen enkele manier afbeelden en Hem op geen andere wijze vereren dan hij in zijn Woord bevolen heeft.

Voor een geloofsgesprek

1. Wat zijn jouw eerste gedachten bij het tweede gebod?
2. Lees Jesaja 40:18-26. Wat leer je hier over God?
3. ‘God is altijd groter’. Wat betekent die uitspraak voor je? Hoe pas je dat toe in je leven?
4. Welke goede en minder goede denkbeelden leven er bij jou over God?
5. De uitspraak (in gesprekken over kerk, liturgie en eredienst) ‘zó moet het en niet anders’ is zonde tegen het tweede gebod. Ben je het daarmee eens?
6. Er is een groot verschil tussen God begrijpen en God beminnen. Herken je dat?
7. Geloof jij in Jezus als hét Beeld van God? Geloof je dat jijzelf ook beeld van God bent?

Websites

www.josdouma.nl
www.mijnpreekplek.wordpress.com
www.ikteltottien.wordpress.com

